

Motion till riksdagen 2010/11:So296

av **Carina Hägg (S)**

Surrogatmödrar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om surrogatmoderskap.

Motivering

Den medicinska utvecklingen fortgår alltjämt och tar ständigt nya språng. Den nu genom Nobelpriset uppmärksammade provrörsbefruktningen är ett exempel på nya medicinska framsteg som har förändrat möjligheterna att bilda familj och få barn. Här uppdragas nya behov och brister som bör uppmärksammas och åtgärdas. Idag råder en brist på fertilitetsutredningar och provrörsbefruktningskliniker. Ensamstående kvinnor bör få tillgång till insemination i Sverige. Men så finns det en grupp där det inte räcker med den hjälp svensk sjukvård i dag kan erbjuda.

Frågan om surrogatmödrar, kvinnor som föder barn åt andra, har aktualiserats i Sverige. Det finns också exempel på främst resursstarka familjer och ensamstående kvinnor i västländer som skaffar barn genom att låta en annan kvinna föda det. För dessa familjer och individer kan ofrivillig barnlöshet vara bakgrunden. Men det är långt ifrån alltid fråga om ofrivillig barnlöshet, utan karriärutveckling och andra skäl som ligger bakom beslutet. För samkönade par kan det handla om ett alternativ till adoption. De kvinnor som ställer upp som surrogatmammor är vanligen fattiga eller, på något annat sätt, utsatta kvinnor. Att köpa en kvinnas livmoder strider mot ambitionen om rättvisa och jämlikhet. Ett par eller individers längtan efter att bli förälder är ofta stark. En kvinna i en utsatt livssituation kräver respekt för sin situation och ska skyddas från att utnyttjas.

Surrogatmödrar, kvinnor som föder barn åt andra, är idag en fråga som är mer aktuell än någonsin. Surrogatmödrar ses av några som svar på deras barn-

Fel! Okänt namn på

löshet. Det är en längtan man kan ha respekt för. Samtidigt innehåller frågan om surrogatmödrar etiska aspekter som inte kan förbigås.

Det finns också en berättigad besvikelse hos många hbt-personer över att regeringen inte ställt tydliga krav på adoptionsorganisationer att samarbeta med organisationer som accepterar samkönade par som adoptivföräldrar. Det räcker inte att myndigheten för internationella adoptioner följer utvecklingen. Det är angeläget att riksdagens beslut om adoptioner också i praktiken blir en möjlighet till föräldraskap för väntande samkönade par. Vuxna och barn har fått vänta förgäves på adoption. Allt medan regeringens initiativ har uteblivit.

På något år har efterfrågan från länder som Sverige drivit fram en växande marknad för surrogatmödrar i framför allt Indien, trots att man är väl medveten om att kvinnors liv där inte värderas lika högt som mäns och att bristerna i landets reproduktiva hälsa är påtagliga, trots ambitioner att nå FN:s millenniemål om minskad mödradödlighet. De som ställer upp som surrogatmödrar är vanligen kvinnor med låg inkomst. En kvinna ska kunna kräva respekt för sin situation och ska skyddas från att pressas och utnyttjas. Att köpa deras livmoder visar samtidigt synen på den indiska kvinnan. Bakgrunden är att kvinnors livmödrar är förhållandevis billiga i och med att surrogatmödrarnas tillgång till legala instrument är mycket små i Indien. Surrogatmödrar påstås även vara svar på en oro för eventuella framtida vårdnadstvister. I USA har det förekommit i juridiska processer. Ukraina är ett annat land som brukar nämnas när man talar om surrogatmödrar och som ligger närmare oss geografiskt.

Det är alltså inte alltid fråga om ofrivillig barnlöshet, utan karriärutveckling och andra skäl som ligger bakom beslutet att outsourca graviditeten. Det finns exempel på heterosexuella familjer i västländer som skaffar sig barn genom att låta en annan kvinna föda det. Frågan har uppmärksammats i Europarådet, bland annat sedan tretton personer stod åtalade för att ha hämtat unga, fattiga kvinnor från Bulgarien för att föda barn åt franska par. I Belgien auktionerades en kvinna bort ett barn på Internet till ett annat par än de ursprungliga "beställarna". Europarådets sociala kommitté ville sätta stopp för den här typen av aktiviteter genom att helt enkelt rekommendera alla sina 47 medlemsländer att legalisera surrogatmoderskapet. Men förslaget röstades ner bland annat med skälet att kvinnor och barn kan riskera att bli handelsvaror.

Jag tycker att det är viktigt att slå fast att alla barn har rätt till föräldrar. Även om vuxnas starka längtan efter att ha barn respekteras ska frågan om surrogatmödrar vägas mot kvinnors utsatthet. Idag osynliggörs deras perspektiv och genderanalyser saknas. Men frågan om surrogatmödrar är viktig att diskutera. Mot den bakgrunden anser jag att det är viktigt att vi bestämt tar avstånd från utvecklingen mot handel med surrogatmoderskap. Kvinnors kroppar och människors organ ska inte kunna köpas. Det gäller såväl inom vårt land som internationellt. Och jag frågar mig vad surrogatmödrar gör med kvinnors rättigheter som människor. Det är angeläget att samma politiska linje gäller såväl nationellt som i europeiska och internationella sammanhang.

Jag anser att en bred parlamentarisk utredning kan tillsättas för att genomlysna dessa frågeställningar där en av utgångspunkterna bör vara barns rättigheter.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 22 oktober 2010

Carina Hägg (S)